

The Construction of Gay Films in Vietnam between 2007 and 2020

การประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020

Parinya Chimbanlang*

ปริญญา ฉิมบรรเลง

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Thailand

Prit Supasetsiri

พริต สุภเศรษฐศิริ

Noppadol Inchan

นพดล อินทร์จันทร์

College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding author*

e-mail: Parinyach@g.swu.ac.th

Received 02-10-2024

Revised 21-12-2024

Accepted 23-12-2024

Doi: 10.69598/artssu.2025.4054.

How to Cite:

Chimbanlang, P., Supasetsiri, P., & Inchan, N. (2025). The Construction of Gay Films in Vietnam between 2007 and 2020. *Journal of Arts and Thai Studies*, 47(1), E4054 (1-20).

Keywords: gay films, Vietnam film, film construction

คำสำคัญ: ภาพยนตร์ชายรักชาย, ภาพยนตร์เวียดนาม, การประกอบสร้างภาพยนตร์

Abstract

Background and Objectives: Films featuring LGBTQ content are frequently banned or subject to severe criticism in numerous countries due to the perceptions of inappropriateness. However, in Vietnam, a socialist country, there is notably less opposition to films depicting homosexuality. This shift can be attributed to the government's efforts to address the human rights issues concerning LGBTQ individuals, including the proposal of the first gender equality-focused draft legislation in 2012. This legislation marked a significant milestone in promoting the rights, freedom, and positive images of LGBTQ individuals at a later time. This research article aims to study the social perspective regarding the construction of gay films in Vietnam between 2007 and 2020.

Methods: This qualitative research analyzed the scripts of Vietnamese gay films released between 2007 and 2020, focusing on 19 films featuring gay male characters as main protagonists, which had to be mainstream films released in theaters. They were analyzed using a conceptual framework based on the film narrative structure consisting of five key elements: 1. plot, 2. theme, 3. conflict, 4. character, and 5. scene. The study aimed to explore the meanings conveyed through these narrative elements, focusing on the overall portrayal within the films. Additionally, the concept of the social construction of reality was employed as a theoretical framework to discuss how Vietnamese films convey and present "truth" regarding gay films, how societal perspectives influence the construction of Vietnamese gay films, or what mechanisms are behind the construction of these films.

Results: The study found that: most of the Vietnamese gay films released between 2007 and 2020 were created under the influence of binary opposition, showing that social institutions played a role in producing knowledge and regulating societal members to conform to rules aligning with social norms. Gay films were constructed using the framework of social and cultural dimensions, such as 1. valuing heterosexual love, 2. valuing masculinity, 3. prejudice against LGBTQ relationships, and 4. the influence of Confucianism on the sexual moral system. However, the construction of gay films in the early period, between 2007 and 2015, reflected negative perspectives, often linking gay men to social danger (Tệ nạn xã hội), in line with the stereotypical mindset of the Vietnamese society (Stereotype age). Over time, the perception of the gay community began to change. Influenced by the real world, this affected how to construct films, leading to more diverse representations in the films produced after 2016. This shift resulted in the creation of a new awareness in the society.

Application of this study: This study serves as a framework for understanding how Vietnamese films convey and present the truth of gay men within society, how they are constructed based on the societal and cultural perspectives, or what mechanisms are behind the construction of these films. Furthermore, the study provides insights into the various social and cultural dimensions appeared in these films. Future research could expand on this work by exploring the Vietnamese gay series or non-mainstream films, assessing whether their representations align with or differ from those found in other media.

Conclusions: Gay films in Vietnam between 2007 and 2020 were influenced by binary opposition, reflecting the social value system that organizes the opposition between men and women, with social institutions playing a role in producing knowledge and guiding members to conform to societal norms. However, these gay films evolved from presenting stereotypes associated with social evils to fostering new awareness, following the 2012 review of legal rights for homosexuals in Vietnam. This shift led to changes in the depiction of gay themes after 2012. As a result, the representation of gay characters began to normalize, reflected in storylines, themes, and characters that challenged mainstream beliefs and resisted past stereotypes.

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์: ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศในหลายประเทศทั่วโลกมักถูกห้ามหรือได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงเนื่องจากถูกมองว่าไม่เหมาะสม ในขณะที่ประเทศสังคมนิยมอย่างประเทศเวียดนาม ไม่มีการต่อต้านภาพยนตร์รักเพศเดียวกันแต่อย่างใดอันเป็นผลมาจากรัฐบาลเริ่มหันมาทบทวนประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มรักเพศเดียวกัน รวมถึงเสนอร่างกฎหมายที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมทางเพศครั้งแรกในปี 2012 ซึ่งช่วงดังกล่าวถือเป็นจุดสำคัญในการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และภาพลักษณ์เชิงบวกของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในเวลาต่อมา ในบทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองทางสังคมเวียดนามต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายในเวียดนามระหว่างปี ค.ศ. 2007-2020

วิธีการศึกษา: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี ค.ศ. 2007-2020 ที่มีตัวละครชายรักชายเป็นตัวละครหลักและต้องเป็นภาพยนตร์กระแสหลักที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์จำนวน 19 เรื่อง โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. โครงเรื่อง 2. แก่นเรื่อง 3. ความขัดแย้ง 4. ตัวละคร 5. ฉาก เพื่อศึกษาการสื่อความหมายจากองค์ประกอบของภาพยนตร์ในลักษณะของภาพรวมที่ภาพยนตร์นำเสนอ และประยุกต์ใช้แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมมาเป็นกรอบในการใช้อภิปรายว่าภาพยนตร์เวียดนามมีการถ่ายทอดและนำเสนอความจริงเกี่ยวกับภาพยนตร์ชายรักชายอย่างไร มุมมองของสังคมเวียดนามที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนาม หรือกลไกใดบ้างที่อยู่เบื้องหลังในการประกอบสร้างภาพยนตร์

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์ชายรักชายในเวียดนามระหว่างปี ค.ศ. 2007-2020 ส่วนใหญ่ถูกสร้างภายใต้อิทธิพลของการจำแนกคู่ตรงข้ามซึ่งสถาบันทางสังคมมีบทบาทในการผลิตความรู้และกำกับสมาชิกให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ เพื่อจัดระบบให้เป็นที่มาบรรทัดฐานทางสังคม ภาพยนตร์ชายรักชายถูกสร้างขึ้นโดยมีมิติทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด ได้แก่ 1. การให้คุณค่ากับรักต่างเพศ 2. การให้คุณค่าความเป็นชาย 3. อคติที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน 4. อิทธิพลของขงจื้อต่อการจัดระบบศีลธรรมทางเพศ โดยการประกอบสร้างภาพยนตร์ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2007-2015 แสดงถึงมุมมองเชิงลบ เชื่อมโยงกับภัยทางสังคม (Tệ nạn xã hội) สอดรับกับชุดความคิดของสังคมเวียดนามแบบเหมารวม ภายหลัมุมมองเกี่ยวกับกลุ่มรักเพศเดียวกันเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อิทธิพลจากโลกความเป็นจริงมีส่วนกำหนดวิธีการประกอบสร้างภาพยนตร์ส่งผลให้ภาพยนตร์หลังปี 2016 ถูกสร้างขึ้นให้มีความหลากหลาย ทำให้เกิดภาพจำใหม่ในสังคม

การประยุกต์ใช้: การศึกษาที่สามารถนำไปใช้เป็นกรอบเพื่อทำความเข้าใจว่าภาพยนตร์เวียดนามมีวิธีการถ่ายทอดและนำเสนอความจริงเกี่ยวกับชายรักชายในสังคมอย่างไร ถูกประกอบสร้างโดยมุมมองทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร หรือกลไกใดบ้างที่อยู่เบื้องหลังในการประกอบสร้างภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจมิติต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ในการศึกษาครั้งถัดไปสามารถขยายขอบเขตไปยังซีรีส์ชายรักชาย หรือภาพยนตร์ชายรักชายนอกกระแสของเวียดนามว่ามีการนำเสนออย่างไร และสอดคล้องหรือแตกต่างกับสื่อประเภทอื่นหรือไม่

บทสรุป: ภาพยนตร์ชายรักชายในเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 ถูกสร้างภายใต้อิทธิพลของการจำแนกคู่ตรงข้ามที่สะท้อนระบบคุณค่าทางสังคมต่อการจัดระเบียบคู่ตรงข้ามระหว่างชายกับหญิง ซึ่งสถาบันทางสังคมมีบทบาทในการผลิตความรู้และกำกับให้สมาชิกปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ทั้งนี้ ภาพยนตร์ชายรักชายมีพัฒนาการจากยุคเหมารวมที่เชื่อมโยงกับภัยทางสังคมสู่ยุคการสร้างภาพจำใหม่ อันเป็นผลมาจากการทบทวนกฎหมายและสิทธิของกลุ่มรักเพศเดียวกันในปี 2012 ทำให้การนำเสนอภาพยนตร์ชายรักชายหลังปี 2012 เริ่มเปลี่ยนแปลง ภาพของตัวละครชายรักชายจึงเริ่มมีความเป็นปกติมากขึ้นสะท้อนผ่านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละครที่ทำทลายชุดความคิดกระแสหลักเพื่อต่อต้านภาพจำในอดีต

บทนำ (Introduction)

ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศในหลายประเทศทั่วโลก มักถูกห้ามหรือได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง เนื่องจากถูกมองว่าไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในประเทศที่ยึดมั่นในหลักการทางศาสนาอย่างเคร่งครัดหรือในประเทศที่มีความเป็นอนุรักษนิยมสูง ในขณะที่ประเทศสังคมนิยมอย่างประเทศเวียดนาม ไม่มีการต่อต้านภาพยนตร์รักเพศเดียวกันแต่อย่างใด อันเป็นผลมาจากรัฐบาลเริ่มหันมาทบทวนประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มรักเพศเดียวกัน รวมถึงเสนอร่างกฎหมายที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมทางเพศครั้งแรกในปี 2012 ซึ่งช่วงดังกล่าวถือเป็นหมุดหมายสำคัญในการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และภาพลักษณ์เชิงบวกของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในเวลาต่อมา (UNDP & USAID, 2014 :

18) การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญดังกล่าวส่งผลมายังสื่อประเภทภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารักเพศเดียวกันเริ่มปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่อง และบ้างก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกและเป็นกระบอกเสียงสะท้อนมุมมองของกลุ่มคนดังกล่าว (iSEE, 2019 : 45)

ท่ามกลางสังคมเวียดนามที่ได้รับขนบธรรมเนียมแบบขงจื้อ (Confucianism) ให้ความสำคัญกับครอบครัว ส่งผลให้การฉีกกรอบจารีตดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับมากนักในสังคม (Vu, 2019 : 1916) สวนกระแสต่อสถานการณ์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2007 ที่ปรากฏภาพยนตร์เรื่อง Dancing Boy เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่มีตัวละครชายรักชายเป็นตัวละครหลัก จนถึงปี 2020 กลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามจะมีจำนวนมากหากแต่การรับรู้ของคนในสังคมยังคงมีมุมมองต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันในด้านลบ เช่น ภัยทางสังคม เป็นอาการป่วยที่ต้องได้รับการรักษา เป็นต้น (Pham, 2014 : 166-179) แนวคิดดังกล่าวยังคงสะท้อนผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ รวมถึงภาพยนตร์ในลักษณะที่จำกัด เช่น การเชื่อมโยงกับภัยทางสังคม ตัวตลก ความทุกข์ทรมานจากความรัก หรือการต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจไม่ใช่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม แต่กลับเป็นการนำเสนอในด้านลบและผิดไปจากความเป็นจริงที่มีอยู่ (distortion) การนำเสนอเช่นนี้อาจสร้างความเข้าใจผิดให้กับผู้ชม และก่อให้เกิดการเหมารวมในสังคมต่อกลุ่มชายรักชาย ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อทัศนคติและการยอมรับในสังคม

ดังนั้น การศึกษาเรื่องการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 จึงเลือกใช้กรอบแนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (social construction of reality) ซึ่งเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อล้วนผ่านกระบวนการประกอบสร้างที่มีเจตนาหรือจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสื่ออยู่เบื้องหลัง (Sutheepattarakool, 2020 : 6) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งค้นหาคำตอบว่า ภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามถูกสร้างขึ้นจากชุดความจริงใดของสังคม อีกทั้งยังถูกยึดโยงจากอิทธิพลทางสังคมแบบใด หรือกลไกใดบ้างที่อยู่เบื้องหลังการประกอบสร้างภาพยนตร์เหล่านี้

วัตถุประสงค์การศึกษา (Research Objectives)

เพื่อศึกษามุมมองทางสังคมเวียดนามต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนาม

วิธีการศึกษา (Research Methods)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิเคราะห์ตัวบทภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 ที่มีตัวละครชายรักชายเป็นตัวละครหลัก และต้องเป็นภาพยนตร์กระแสหลักที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ พบจำนวน 19 เรื่อง ซึ่งการกำหนดช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2007 เป็นต้นไปนั้น เป็นช่วงที่เวียดนามปรากฏภาพยนตร์ชายรักชายเรื่องแรกที่มีตัวละครชายรักชายเป็นตัวละครหลัก หลังจากนั้นก็มีการผลิตมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงในปี 2012 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เมื่อรัฐบาลกลับมาทบทวนกฎหมายการแต่งงานของกลุ่มรักเพศเดียวกันอีกครั้ง อีกทั้งยังเป็นปีที่จัดกิจกรรมเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมครั้งแรก ทำให้การเปลี่ยนแปลงจากภาครัฐในครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและยอมรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ (film narrative concept) 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. โครงเรื่อง 2. แก่นเรื่อง 3. ความขัดแย้ง 4. ตัวละคร 5. ฉาก เพื่อศึกษาการสื่อความหมายจากองค์ประกอบของภาพยนตร์ในลักษณะของภาพรวมที่ภาพยนตร์นำเสนอ จากนั้นประยุกต์ใช้แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (social construction of reality) มาเป็นกรอบในการใช้อภิปรายว่าภาพยนตร์เวียดนามมีการถ่ายทอดและนำเสนอความจริงเกี่ยวกับภาพยนตร์ชายรักชายอย่างไร มุมมองของสังคมเวียดนามที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามหรือกลไกใดบ้างที่อยู่เบื้องหลังในการประกอบสร้างภาพยนตร์

Table 1 List of Vietnamese Gay Films with Main Characters (2007–2020)

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Traï nhẩy	Dancing boy	2007
Để mai tính	Fool for love	2010
Phim cảm hứng hoàn hảo	-	2011
Nàng men chàng bóng	-	2011
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011
Lạc giới	Paradise in Heart	2014
Để mai tính 2	Fool for love 2	2014
Cha và con và...	Big Fathe, Small Father and Other Stories	2015
Cầu vồng không sắc	Rainbow without colors	2015
Con ma nhà họ Vương	Never trust a stranger	2015
Sài gòn anh em	Saigon, I love you	2016
Hot boy nổi loạn 2	Lost in Paradise 2	2017
Lô tô	-	2017
Tao không xa mày	Forever yours	2017
Xóm trọ 3D	-	2017
Song lang	Song lang	2018
Thua mẹ con đi	Goodbye mother	2019
Ngôi nhà bướm bướm	Butterfly house	2019
Chồng Người Ta	Bridge of Destiny	2020

กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

1. แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม

Schutz (cited in Naksing, 2012 : 347) กล่าวว่า โลกที่แวดล้อมตัวเรามีอยู่ด้วยกัน 2 โลก ได้แก่ โลกทางกายภาพที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งเป็นโลกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และโลกแห่งความหมายหรือโลกแห่งสัญลักษณ์ที่เกิดจากการทำงานของสถาบันสังคมต่าง ๆ ในสังคม แต่เนื่องจากโลกแห่งความเป็นจริงนั้นมีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการทำความเข้าใจจึงต้องผ่านตัวกลาง ซึ่งภาพยนตร์ถือเป็นตัวกลางในการทำหน้าที่ประกอบสร้างความหมายให้กับภาพยนตร์ แต่เนื่องจากการประกอบสร้างความหมายให้กับความเป็นจริงในโลกทางสังคมหรือโลกแห่งความหมายนั้นมนุษย์จะรับรู้ความจริงเพียงบางส่วนจากโลกแห่งความเป็นจริงแล้วนำมาสร้างขึ้นเป็น “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) และเมื่อใดก็ตามที่เราได้รับรู้ความเป็นจริงทางสังคมชุดใหม่เข้ามา เราก็จะใช้คลังแห่งความรู้ทางสังคมนี้ทำความเข้าใจความหมายของความหมายของความเป็นจริงชุดใหม่ ซึ่งความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสมองหรือการรับรู้ของมนุษย์นั้นก็คือความเป็นจริงทางสังคม

การสร้างภาพแทนกลุ่ม LGBT ในสื่อมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจการยอมรับทางสังคมและการเมือง ตามที่ Walters (2003) กล่าวว่า การที่กลุ่ม LGBT ได้รับการมองเห็นจากสังคมถือเป็นกุญแจสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อการรวมกลุ่มและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปรากฏตัวในสื่อช่วยให้กลุ่ม LGBT สามารถสร้างและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเองได้ (Hilton-Morrow & Battles, 2015 : 77) แนวคิดการเป็นตัวแทนของกลุ่มชนกลุ่มน้อยในสื่อ Berry (1980 : 238) ได้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1. Stereotypic Age ตัวละครมักมีบทบาทตามแบบเหมารวม การแสดงออกในรูปแบบที่ตายตัวและขาดความหลากหลาย 2. New Awareness ตัวละครเริ่มมีบทบาทที่หลากหลายและมีคุณสมบัติเชิงบวกมากขึ้น แต่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด 3. Stabilization ตัวละครมีความสมจริงและหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านปัญหาส่วนตัวและชีวิตประจำวัน

Dyer (1993 : 1) กล่าวว่า ภาพแทนของสื่อสะท้อนถึงวิธีที่กลุ่มทางสังคมได้รับการปฏิบัติในชีวิตจริง เช่น “ความยากจน การคุกคาม การเกลียดชังตนเอง และการเลือกปฏิบัติ” อย่างไรก็ตาม การเป็นตัวแทนไม่ได้หมายถึงการแสวงหาความจริงหรือ

ความเป็นจริง หรือการอภิปรายเกี่ยวกับภาพลักษณ์เชิงบวกหรือเชิงลบเสมอไป แต่การเป็นตัวแทนมีหน้าที่ในการเปิดเผยความเชื่อหรือบรรทัดฐานที่มีอยู่ในสังคม Dyer ยังชี้ให้เห็นว่า หน้าที่สำคัญของการเหมารวมคือการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อปกป้องและให้คุณค่ากับผู้ที่ถือว่าเป็นที่ยอมรับ พร้อมทั้งแยกผู้ที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตนั้นออกไป นอกจากนี้ แนวคิดของ Dyer (1978 : 15-16) ชี้ให้เห็นว่า ภาพแทนของกลุ่มรักเพศเดียวกันในสื่อสะท้อนอุดมการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศตามที่สังคมมอง การรักเพศเดียวกันจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดขอบเขตของความปกติ และแสดงถึงความตื่นตัวหรือความกลัวที่เกิดจากการเสื่อมโทรมทางเพศ นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความวิตกกังวลในเรื่องเพศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นย้ำถึงความเหนือกว่าของเพศตรงข้าม

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันในสังคมเวียดนาม

Nguyen (2021 : 63) กล่าวว่า การรักเพศเดียวกันในเวียดนามมักถูกมองว่าเป็นความชั่วร้ายทางสังคมที่เกิดจากค่านิยมไม่พึงประสงค์ ซึ่งเข้ามาจากการเปิดประเทศตามนโยบายโตยเหมย (Đổi mới) โดยถูกมองว่าเป็นภัยที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและทำลายอัตลักษณ์ที่ตั้งมาของประเทศ อิทธิพลนี้มาจากแนวคิดแบบตะวันตกที่ท้าทายค่านิยมดั้งเดิมและเข้ามาในประเทศเวียดนามผ่านการติดต่อจากโลกภายนอกและการเปิดประเทศตามนโยบายโตยเหมย (Blanc, 1999 : 55-56) ในขณะที่ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักชายในเวียดนามก่อนปี 2002 มักถูกมองว่าเป็น "Social Evil" หรือภัยสังคม โดยมีความเชื่อมโยงกับการค้าประเวณีและยาเสพติด ทำให้คนกลุ่มนี้ถูกมองว่าเป็นอันตรายต่อสังคมและไม่ควรเข้าไปข้องเกี่ยว

Faludi (2016 : 44-46) กล่าวว่า การรักเพศเดียวกันมักถูกมองว่าเป็นบ่อนทำลายชาติ (homosexuality as anti-nationalist) เพราะขัดขวางการสืบพันธุ์และความเป็นชาติ ตามค่านิยมและประเพณีอันดั้งเดิมของเวียดนาม (Tuần Phong Mỹ Tục Việt Nam) ที่มีอิทธิพลจากความเชื่อทางขงจื้อในมุมมองทางศีลธรรม การรักเพศเดียวกันระหว่างชายกับชายถือว่าเป็น "ศีลธรรมที่ไม่ดี" เพราะลูกชายที่ไม่ดูแลครอบครัวจะถูกมองว่าเป็นบุคคลล้มเหลวและไม่สามารถทำพิธีบูชาบรรพบุรุษได้ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของเวียดนาม การมีลูกชายเป็นชายรักชายจึงถูกมองว่าขัดกับความกตัญญูในทางศีลธรรม

Khuat (2009 : 127-128) กล่าวว่า กลุ่มรักเพศเดียวกันในเวียดนามถูกมองว่าเป็นบุคคลชายขอบหรือบุคคลอื่น เนื่องจากค่านิยมและประเพณีที่มีอิทธิพลจากความเชื่อทางขงจื้อ ซึ่งมุ่งเน้นที่ศีลธรรม การแต่งงาน และการมีลูกเพื่อสืบสกุล ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดวงล้อม "The charmed circle" ที่แบ่งพฤติกรรมทางเพศเป็นสองประเภท ความสัมพันธ์ทางเพศที่ดี เช่น การแต่งงานและมีบุตร และความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ดี เช่น การรักเพศเดียวกัน ทำให้ความรักต่างเพศเป็นบรรทัดฐาน ในขณะที่ความรักเพศเดียวกันถูกมองด้อยค่าและถูกจัดให้อยู่ในสถานะอื่นในสังคม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอำนาจ และการสร้างวาทกรรม

Foucault (1972 cited in Chaiyarat 2005 : 22) กล่าวว่า เพศและเพศสภาพถูกกำหนดโดยการจัดประเภทในระบบสองขั้ว (binary system) หรือระบบที่แบ่งออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน เช่น เพศชายและเพศหญิง การแบ่งประเภทนี้ช่วยสร้างและกำหนดความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ทางเพศ กระบวนการนี้ทำให้สังคมสามารถเข้าใจและเห็นพ้องกันได้ว่าอะไรคือความเป็นชายและอะไรคือความเป็นหญิง ซึ่งการรับรู้และการพูดถึงเรื่องเพศที่สอดคล้องกันในสังคมจนกลายเป็นวาทกรรมที่มีอิทธิพลต่อวิธีที่เรามองและเข้าใจเรื่องเพศ หรือ วาทกรรมรักต่างเพศ (discourse of heterosexuality) กำหนดว่า ความสัมพันธ์แบบใดถือว่าปกติ และความสัมพันธ์แบบใดถือว่าไม่ปกติหรือเบี่ยงเบน Foucault เรียกกฎเกณฑ์เหล่านี้ว่า "Archive"

Naksing (2012 : 170-171) กล่าวว่า การมองว่าการรักเพศเดียวกันหรือเบี่ยงเบนทางเพศ ล้วนเป็นผลจากวาทกรรมการจัดจำแนกประเภท (discourse of differentiation) โดยการให้คุณค่ากับสิ่งหนึ่งเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่ง และมักเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของคู่ตรงข้าม (binary opposition) เช่น ความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ - ความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกัน ความปกติ - ความผิดปกติ ความเป็นธรรมชาติ - ความเบี่ยงเบน เป็นต้น โดยวาทกรรมการจัดจำแนกประเภทนั้นจะทำงานผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผลิตความรู้และความจริงเพื่อกำกับควบคุมสมาชิกในสังคม

4. วรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Naksing (2012) ได้ศึกษาการประกอบสร้างตัวตนของเกย์ในภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่าโลกทางกายภาพที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกในสังคมส่งผลต่อการนำเสนอภาพตัวละครเกย์ในภาพยนตร์เช่นกัน ซึ่งภาพยนตร์ได้กลายเป็นตัวกลางในการผลิตและสร้างความหมายให้กับผู้ชมในสังคม

Murtagh (2013) ได้วิเคราะห์เรื่องเพศและความหลากหลายทางเพศในภาพยนตร์อินโดนีเซีย โดยเฉพาะการสร้างตัวตนของเกย์ เลสเบียน และวาเรียน (Warias) หรือผู้ชายที่แต่งตัวเป็นผู้หญิง ในช่วงทศวรรษ 1980 ภาพเกย์ในยุคนั้นมักถูกมองว่าเป็นสัญญาณของการเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและเป็นภัยคุกคามต่อโครงสร้างครอบครัว อย่างไรก็ตาม การนำเสนอเรื่องเพศของเกย์สามารถดึงดูดความสนใจผู้ชมได้ โดยเฉพาะกลุ่มวาเรียน ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้สังคมอินโดนีเซียได้พูดคุยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของเกย์ในที่สาธารณะมากขึ้น

Nguyen (2021) ได้ศึกษาภาพของ LGBT ในสื่อเวียดนาม โดยรวบรวมข้อมูลจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ และเกมโชว์จำนวน 37 เรื่อง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติของสังคมเวียดนามต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเคลื่อนไหวทางสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้กลุ่ม LGBT เริ่มได้รับการมองเห็นในสื่อกระแสหลักมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สื่อยังคงนำเสนอ LGBT ภายใต้กรอบความเข้าใจแบบเพศทวิภาค (gender binary) โดยไม่แสดงถึงความเคารพอย่างแท้จริงต่อกลุ่มนี้

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์ หรือซีรีส์ที่ปรากฏผ่านสื่อเวียดนามพบว่ายังมีไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาพของกลุ่มรักเพศเดียวกันที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ หรือศึกษาในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคมเท่านั้น หากแต่ยังไม่มีการศึกษาในประเด็นของการวิเคราะห์ในมุมมองจากตัวบทภาพยนตร์

ผลการศึกษา (Research Results)

ผลการศึกษาได้จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) โครงเรื่อง 2) แก่นเรื่อง 3) ความขัดแย้ง 4) ฉากและสถานที่สำคัญในภาพยนตร์ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดขึ้น 5) ตัวละคร โดยสามารถสรุปภาพรวมในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง

จากการศึกษาโครงเรื่องภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 จำนวน 19 เรื่อง สรุปภาพรวมการสื่อความหมายของภาพยนตร์ ได้ดังต่อไปนี้

1.1 โครงเรื่องแนวชีวิต-รัก ซึ่งพบมากที่สุด จำนวน 9 เรื่อง ดัง Table 2

Table 2 List of Vietnamese Gay Films with Love Story Plots

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Traì nhẩy	Dancing boy	2007
Phim cảm hứng hoàn hảo	-	2011
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011
Cha và con và...	Big Fathe, Small Father and Other Stories	2015
Hot boy nổi loạn 2	Lost in Paradise 2	2017
Lô tô	-	2017
Tao không xa mày	Forever yours	2017
Thưa mẹ con đi	Goodbye mother	2019
Chồng Người Ta	Bridge of Destiny	2020

ภาพยนตร์นำเสนอทั้งมุมมองด้านลบและด้านบวกเกี่ยวกับความรักและการใช้ชีวิตของชายรักชาย โดยมุมมองด้านลบ เช่น การต้องทนทุกข์ทรมานจากความรักที่ไม่สมหวัง ความรักที่ฉาบฉวย ส่วนมุมมองด้านบวก เช่น การพบรักแท้ในกลุ่มชายรักชาย นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นชายรักชาย โดยเฉพาะอิทธิพลของแนวคิดขงจื้อที่กำหนดบทบาททางเพศของชายและความกตัญญูในครอบครัว ทั้งนี้การนำเสนอโครงเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการสื่อความหมายว่า ความรักของชายรักชายมีความรักไม่แตกต่างอะไรจากความรักทั่วไป มีด้านบวกและมีด้านลบ

1.2 โครงเรื่องแนวตลก จำนวน 6 เรื่อง ดัง Table 3

Table 3 List of Vietnamese Gay Films with Comedic Plots

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Đế mai tính	Fool for love	2010
Nàng men chàng bóng	-	2011
Đế mai tính 2	Fool for love 2	2014
Sài gòn anh em	Saigon, I love you	2016
Xóm trọ 3D	-	2017
Ngôi nhà bướm bướm	Butterfly house	2019

ภาพยนตร์ดำเนินเรื่องให้ตัวละครชายรักชายมีลักษณะนิสัยตลกขบขัน โดยการสร้างบุคลิกภาพที่แตกต่างจากเพศสรีระอย่างชัดเจน เช่น การแต่งตัวในลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ ระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิง การมีน้ำเสียงและการพูดจาที่สะตืดสะตัง รวมถึงการปลอมตัวให้ขัดกับอัตลักษณ์ทางเพศ ตัวละครเหล่านี้ถูกสร้างให้เป็นบุคคลที่มักสร้างเสียงหัวเราะและเพิ่มสีสันให้กับเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ ทั้งนี้การนำเสนอโครงเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการสื่อความหมายว่า ตัวละครชายรักชายมักจะเป็นบุคคลที่ตลกสร้างเสียงหัวเราะอันเนื่องมาจากการเป็นผู้ถูกกระทำ

1.3 โครงเรื่องแนวโศกนาฏกรรม จำนวน 3 ดัง Table 4

Table 4 List of Vietnamese Gay Films with Tragic Plots

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Lạc giới	Paradise in Heart	2014
Cầu vồng không sắc	Rainbow without colors	2015
Song lang	Song lang	2018

ภาพยนตร์ดำเนินเรื่องความรักระหว่างชายรักชายที่ไม่สมหวังในความรักและต้องพบเจอกับโศกนาฏกรรม เนื่องจากการถูกกีดกันจากครอบครัว การขาดศีลธรรมในการดำเนินชีวิต หรือการไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่ครอบครัวกำหนด ตัวละครในภาพยนตร์มักพบกับจุดจบที่เลวร้ายและความทุกข์ทรมาน ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องสะท้อนถึงความหมายว่าการปฏิบัติตามศีลธรรมและไม่ขัดกับแนวทางที่ครอบครัวกำหนดจะนำมาซึ่งความสุขในชีวิต ทั้งนี้การนำเสนอโครงเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการสื่อความหมายว่าการปฏิบัติตามศีลธรรมและการไม่ขัดกับแนวทางปฏิบัติที่ครอบครัวกำหนดจะทำให้ชีวิตประสบแต่ความสุข

จากการศึกษาโครงเรื่อง พบว่าการนำเสนอโครงเรื่องในภาพยนตร์เวียดนามระหว่างปี 2007-2020 แบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ระหว่างปี 2007-2015 โครงเรื่องเกี่ยวกับชีวิตรักที่ทนทุกข์ทรมานจากความรัก เนื่องจากการมีรักที่ไม่สมหวังในความรัก ความรักที่ฉาบฉวย ไม่จริงจัง และโศกนาฏกรรมทางความรัก

ช่วงที่ 2 ระหว่างปี 2016-2020 โครงเรื่องเกี่ยวกับชีวิตรักที่มีความสุข สามารถพบรักแท้ได้ในกลุ่มชายรักชาย และมีความรักที่ยืนยาว

2. แก่นเรื่อง

จากการศึกษาแก่นเรื่องภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 จำนวน 19 เรื่อง สรุปภาพรวมและการสื่อความหมายของภาพยนตร์ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 มุมมองทางความรักของกลุ่มชายรักชาย จำนวน 7 เรื่อง ดัง Table 5

Table 5 List of Vietnamese Gay Films with Themes of Love Perspectives

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Traï nhẩy	Dancing boy	2007
Phim cảm hứng hoàn hảo	-	2011
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011
Lạc giới	Paradise in Heart	2014
Sài gòn anh em	Saigon, I love you	2016
Cha và con và...	Big Fathe, Small Father and Other Stories	2015
Hot boy nổi loạn 2	Lost in Paradise 2	2017

ภาพยนตร์ทั้ง 7 เรื่อง สื่อให้เห็นถึงประเด็นปัญหาของกลุ่มชายรักชายในสังคมเวียดนามที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาด้านมุมมองการนำเสนออย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จาก ภาพยนตร์ 4 เรื่องแรก ระหว่างปี 2007-2014 มีแก่นหลัก ในมุมมองด้านลบ เช่น การนำเสนอความรักที่ไม่สมหวัง ความทุกข์ทรมานจากความรัก ความหลงกลวง และความรักระหว่างผู้ชายกับผู้ชายสามารถรักษาให้หายได้ ในขณะที่ภาพยนตร์ 3 เรื่องถัดมาระหว่างปี 2016-2017 มีแก่นหลักเป็นไปในทิศทางที่เปิดกว้างในด้านมุมมองความรัก และการแสดงออกทางเพศมากขึ้น ได้แก่ รักแท้สามารถเกิดขึ้นในกลุ่มชายรักชายได้ ปราศจากกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งเป็นการพยายามนำเสนอแก่นเรื่องที่ต่อต้านแนวความเชื่อแบบเดิม ๆ ของสังคม สื่อให้เห็นถึงมุมมองความรักที่ไม่แตกต่างจากความรักระหว่างชายและหญิงทั่วไป

2.2 แก่นเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความเป็นชายในอุดมคติที่นำเสนอในภาพยนตร์ จำนวน 4 เรื่อง ดัง Table 6

Table 6 List of Vietnamese Gay Films with Themes of Ideal Masculinity Roles

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Nàng men chàng bóng	-	2011
Cầu vồng không sắc	Rainbow without colors	2015
Thưa mẹ con đi	Goodbye mother	2019
Chồng Người Ta	Bridge of Destiny	2020

ภาพยนตร์ทั้ง 4 เรื่อง นำเสนอบทบาทหน้าที่ความเป็นชายในอุดมคติของสังคมที่ฝังรากลึกในสถาบันครอบครัว ภาพยนตร์สื่อให้เห็นถึงการพยายามต่อสู้กับอำนาจจากสถาบันสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัวที่พยายามกำหนดบทบาทหน้าที่ความเป็นชาย เช่น การแต่งงาน การสร้างครอบครัว การมีลูกเพื่อสืบสกุลเพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกและการใช้ชีวิตของกลุ่มชายรักชาย

2.3 แก่นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิและความเท่าเทียมของกลุ่มชายรักชาย จำนวน 3 เรื่อง ดัง Table 7

Table 7 List of Vietnamese Gay Films with Themes of Rights and Equality

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Lô tô	-	2017
Xóm trọ 3D	-	2017
Ngôi nhà bướm bướm	Butterfly house	2019

ภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง มีแก่นหลักของภาพยนตร์สื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกันคือ การต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพ โอกาส และการถูกเลือกปฏิบัติเพื่อแสวงหาการยอมรับจากสังคมที่ปฏิบัติต่อกับกลุ่มชายรักชายอย่างไม่เท่าเทียม ภาพยนตร์สื่อความหมายให้เห็นว่ากลุ่มชายรักชายถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในสังคม

2.4 แก่นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจเงิน จำนวน 2 เรื่อง ดัง Table 8

Table 8 List of Vietnamese Gay Films with Themes of the Power of Money

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Đế mai tình	Fool for love	2010
Đế mai tình 2	Fool for love 2	2014

ภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง ได้นำเสนอการมีอำนาจในสังคมอันเนื่องมาจากเงินเป็นปัจจัยหลักที่ทุกคนให้การยอมรับ สื่อความหมายให้เห็นว่าอำนาจของเงินอยู่เหนือทุก ๆ สิ่ง เงินสามารถซื้อความสุขได้ แต่ไม่สามารถซื้อความสุขที่เกิดขึ้นจากความรักได้

2.5 แก่นเรื่องที่เกี่ยวกับศีลธรรม จำนวน 2 เรื่อง ดัง Table 9

Table 9 List of Vietnamese Gay Films with Themes of Morality

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Con ma nhà họ Vương	Never trust a stranger	2015
Song lang	Song lang	2018

ภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง นำเสนอการเป็นชายรักชายที่เชื่อมโยงเข้ากับหลักศีลธรรมในสังคม แสดงให้เห็นว่าการเป็นชายรักชายยังคงแยกไม่ขาดออกจากแนวคิดทางศีลธรรมที่ว่า การเป็นชายรักชายหมายถึงการขาดการขัดเกลาจากสถาบันครอบครัวหรือสถาบันสังคม ทำให้หลงผิดเนื่องจากขาดศีลธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต

จากการศึกษาแก่นเรื่อง พบว่าการนำเสนอโครงเรื่องในภาพยนตร์เวียดนามระหว่างปี 2007-2020 แบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ระหว่างปี 2007-2014 คล้อยตามไปกับแนวคิดดั้งเดิมของสังคม เช่น ความรักที่ไม่สมหวัง ความทุกข์ทรมานจากความรัก ความหลงกลวง ความรักระหว่างชายกับชายสามารถรักษาให้หายได้ การเป็นชายรักชายเกิดจากการขาดการขัดเกลาจากสถาบันครอบครัวทำให้หลงผิดเนื่องจากการขาดศีลธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต

ช่วงที่ 2 ระหว่างปี 2015-2020 การโต้ตอบอำนาจทางสังคมแบบรักต่างเพศและการสร้างความหมายใหม่สู่สังคม ซึ่งภาพยนตร์หลายเรื่องเริ่มปรากฏแก่นเรื่องที่เกี่ยวกับการพยายามต่อต้านชุดความคิดเดิมของสังคม เช่น ความรักของชายรักชายเป็นความรักที่ปกติไม่แตกต่างอะไรจากความรักระหว่างชายหญิง การเป็นชายรักชายสามารถมีความรักที่ยืนยาวได้ รวมถึงการพยายามต่อต้านอำนาจจากสถาบันสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันครอบครัว ที่กดทับเสรีภาพในการแสดงออก และการใช้ชีวิตของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์

3. ความขัดแย้ง

จากการวิเคราะห์ความขัดแย้งโดยใช้แนวคิดคู่ตรงข้ามในการประกอบสร้างความขัดแย้ง (binary opposition) ในภาพยนตร์ทั้ง 19 เรื่อง พบว่าแต่ละเรื่องมีปัญหาคือความขัดแย้งที่ถูกกำหนดโดยมิติทางสังคมและวัฒนธรรมมากกว่า 1 มิติ โดยประเด็นที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเซ็กซูรักต่างเพศ จำนวน 10 เรื่อง ความเป็นชายในอุดมคติ จำนวน 6 เรื่อง การให้คุณค่าความเป็นชาย จำนวน 5 เรื่อง อำนาจของระบบทุนนิยม จำนวน 5 เรื่อง อคติจากสังคมภายนอกที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน จำนวน 2 เรื่อง ศีลธรรมต่อการจัดระเบียบการดำเนินชีวิต ปรากฏผ่านภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การเซ็กซูรักต่างเพศ ปรากฏผ่านภาพยนตร์ จำนวน 10 เรื่อง ดัง Table 10

Table 10 List of Vietnamese Gay Films Presenting Conflicts Regarding the Glorification of Heterosexual Love

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Traï nhẩy	Dancing boy	2007
Để mai tính	Fool for love	2010
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011
Lạc giới	Paradise in Heart	2014
Để mai tính 2	Fool for love 2	2014
Cha và con và...	Big Fathe, Small Father and Other Stories	2015
Con ma nhà họ Vương	Never trust a stranger	2015
Lô tô	-	2017
Tao không xa mày	Forever yours	2017
Chồng Người Ta	Bridge of Destiny	2020

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอให้เห็นคู่ตรงข้ามว่าบุคคลรักต่างเพศสมหวังในความรัก ขณะที่บุคคลรักเพศเดียวกันมักไม่สมหวังในความรัก ซึ่งภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอให้เห็นว่าการรักต่างเพศเป็นสิ่งที่ฟ้าลิขิตมาแล้ว เป็นไปตามธรรมชาติของความรัก ในทางกลับกันการรักเพศเดียวกันจึงถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งผิดปกติ เป็นสิ่งผิดธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ฟ้าไม่ได้ลิขิตขึ้นมาให้คู่กัน ซึ่งการสร้างคู่ตรงข้ามของภาพยนตร์หลายเรื่องปรากฏความรักของตัวละครชายรักชายลงเอยด้วยความไม่สมหวัง ในขณะที่นำเสนอให้ความรักระหว่างตัวละครชายหญิงลงเอยอย่างมีความสุข

หากพิจารณาข้อมูลจะพบว่าความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันเป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งต่อความคาดหวังในสังคมทำให้สังคมเข้ามาควบคุมพฤติกรรมตัวละครด้วยอำนาจต่าง ๆ ผ่านสถาบันสังคม เช่น อำนาจในครอบครัว อำนาจการจับจ้องมองของสังคมที่ตัวละครเข้าไปเกี่ยวข้อง และเมื่อใดที่ตัวละครขัดขึ้นหรือละเมิดต่ออำนาจนั้นก็พบกับจุดจบที่ไม่ดี เช่น การไม่สมหวังกับความรัก การสูญเสียคนรัก การไม่มีความสุขในชีวิต ชีวิตล้มเหลว เป็นต้น และเมื่อใดที่ตัวละครกลับตัวกลับใจล้อยตามไปกับความคาดหวังของสังคมก็จะพบกับจุดจบในชีวิตที่ดีขึ้น

3.2 การให้คุณค่าความเป็นชายในอุดมคติ ปรากฏผ่านภาพยนตร์จำนวน 6 เรื่อง ดัง Table 11

Table 11 List of Vietnamese Gay Films Presenting Conflicts Regarding the Values of Ideal Masculinity

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Phim cảm hứng hoàn hảo	-	2011
Nàng men chàng bóng	-	2011
Cầu vồng không sắc	Rainbow without colors	2015
Lô tô	-	2017
Thua mẹ con đi	Goodbye mother	2019
Chồng Người Ta	Bridge of Destiny	2020

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอความขัดแย้งระหว่างการที่ตัวละครต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของครอบครัว ดังนั้นการที่ตัวละครเป็นชายรักชายจึงไม่สามารถปฏิบัติตามความคาดหวังของครอบครัวได้ จึงเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เช่น ความรู้สึกผิดกับตัวเองนำไปสู่การมองว่าตนเองนั้นไร้คุณค่า เป็นลูกที่อกตัญญูต่อครอบครัว ตัวละครหลายเรื่องต้องทนต่อแรงกดดัน ความคาดหวัง ความรู้สึกอึดอัด ภาพยนตร์หลายเรื่องนำเสนอให้เห็นถึงตัวละครถูกบังคับจากครอบครัวให้ต้องปฏิบัติตามความคาดหวัง

หากพิจารณาจะพบว่าความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันเป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งต่อความคาดหวังในสังคมทำให้สังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมครอบครัวใช้อำนาจในการควบคุมพฤติกรรมตัวละครให้เป็นไปตามที่ครอบครัวคาดหวัง และเมื่อใดที่

The Construction of Gay Films in Vietnam between 2007 and 2020, E4054 (1-20)

ตัวละครขัดแย้งหรือละเมิดต่ออำนาจนั้นก็มักจะพบกับจุดจบที่ไม่ดี เช่น การสูญเสีย การถูกไล่ออกจากบ้าน ชีวิตล้มเหลว เป็นต้น และเมื่อใดที่ตัวละครกลับตัวกลับใจคล้อยตามไปกับความคาดหวังของสังคมก็จะพบกับจุดจบในชีวิตที่ดี เช่น การมีครอบครัวที่มีความสุข ชีวิตประสบความสำเร็จ เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาในมุมมองของการสร้างความหมายคู่ตรงข้ามยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศมีคุณค่าและอยู่เหนือกว่าความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกัน

3.3 การให้คุณค่าความเป็นชาย ปรากฏผ่านภาพยนตร์ จำนวน 5 เรื่อง ดัง Table 12

Table 12 List of Vietnamese Gay Films Presenting Conflicts Regarding the Value of Masculinity

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Traï nhẩy	Dancing boy	2007
Sài gòn anh em	Saigon, I love you	2016
Lô tô	-	2017
Xóm trọ 3D	-	2017
Ngôi nhà bướm bướm	Butterfly house	2019

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอความขัดแย้งระหว่างค่านิยมในสังคมต่อการให้คุณค่ากับความเป็นชายที่มองว่าการเป็นเพศชายควรปฏิบัติตัวหรือควรมีพฤติกรรมในการแสดงออกอย่างไร เช่น กิริยาที่ดูห้าวหาญ มีท่าทางการพูดที่เสียงเข้ม ดังโผงผาง มีภาวะเป็นผู้นำและสามารถปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่าได้ แต่เมื่อใดก็ตามที่บุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง เช่น การแต่งตัวครึ่ง ๆ กลาง ๆ ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย มีกิริยาตุ้งติ้ง มีจริตจะกร้าน ดัดเสียง วิดว้าย ซึ่งการที่บุคคลนั้นมีพฤติกรรมและรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากที่สังคมกำหนดนับว่าเป็นการละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคม สังคมจึงมองว่าเป็นการทำทลายอำนาจอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้สังคมจึงใช้อำนาจในการจัดระเบียบผ่านการกระทำต่าง ๆ เช่น การขับไล่ การไม่ยอมรับในตัวตน การผลักให้เป็นบุคคลชายขอบ เพื่อควบคุมไม่ให้ละเมิดบรรทัดฐานหลักของสังคม

3.4 อำนาจทุนนิยม ปรากฏผ่านภาพยนตร์จำนวน 5 เรื่อง ดัง Table 13

Table 13 List of Vietnamese Gay Films Presenting Conflicts Regarding the Power of Capitalism

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Để mai tính	Fool for love	2010
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011
Lạc giới	Paradise in Heart	2014
Để mai tính 2	Fool for love 2	2014
Hot boy nổi loạn	Lost in Paradise	2011

ภาพยนตร์นำเสนอปัญหาในระบบทุนนิยมที่ทุกคนล้วนต้องการมีเงินเยอะ มีสถานะทางสังคมที่ดี เพื่อแลกกับความสุขของแต่ละบุคคล ในขณะที่ภาพยนตร์นำเสนอให้เห็นว่ากลุ่มรักเพศเดียวกันต้องแสวงหาการยอมรับและพื้นที่ในสังคมโดยการใช้อำนาจของเงินเป็นเงื่อนไขในการต่อรอง ด้วยเหตุนี้เงินจึงมีอำนาจเนื่องจากเป็นปัจจัยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบทุนนิยมที่ทุกคนในสังคมให้การยอมรับและสามารถนำมาต่อรองกับกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดสังคมได้

3.5 อคติจากสังคมภายนอกที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน ปรากฏผ่านภาพยนตร์ จำนวน 2 เรื่อง ดัง Table 14

Table 14 List of Vietnamese Gay Films Presenting Conflicts of External Societal Prejudice

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Lô tô	-	2017
Xóm trọ 3D	-	2017

ภาพยนตร์นำเสนอปัญหาจากกลุ่มรักเพศเดียวกันที่ไม่ได้รับโอกาสและการยอมรับในสังคมอันเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติและทัศนคติที่สังคมภายนอกมีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันว่า เป็นบุคคลน่ารังเกียจ เป็นบุคคลอันตราย

หากพิจารณาในลักษณะการสร้างความหมายคู่ตรงข้ามว่าจะพบว่า บุคคลรักเพศเดียวกันสังคมมัก เชื่อมโยงกับการค้าประเวณี ยาเสพติด เป็นบุคคลที่เป็นภัยกับสังคมที่ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามุมมองของสังคมภายนอกที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันจากอดีตยังคงถ่ายทอดชุดความจริงดังกล่าวสู่ภาพยนตร์ ซึ่งชุดความจริงดังกล่าวเกิดจากการที่มีอำนาจในสังคม กระแสหลักมีอิทธิพลต่อการนิยามความจริงในสังคม (truth production) (Kanjana & Somsuk, 685 : 2008) ที่ว่ากลุ่มรักเพศเดียวกันเป็นบุคคลอันตราย เป็นกลุ่มบุคคลที่น่ารังเกียจไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ทั้งนี้จึงเกิดการสร้างความหมายคู่ตรงข้ามว่า บุคคลรักต่างเพศเป็นบุคคลปกติ เนื่องจากมีอำนาจในการผลิตชุดความจริง เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับและที่มีอิทธิพลในการสร้างค่านิยม บรรทัดฐานออกกฎเกณฑ์ให้กับสังคม ในขณะที่ผลึกให้คู่ตรงข้ามคือบุคคลที่เป็นรักเพศเดียวกันถูกพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่ผิดปกติ ไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์บรรทัดฐานทางสังคม

3.6 ศิลธรรมต่อการจัดระเบียบการดำเนินชีวิต ปรากฏผ่านภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง ดัง Table 15

Table 15 List of Vietnamese Gay Films Presenting Moral Conflicts

ชื่อภาพยนตร์ภาษาเวียดนาม	ชื่อภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	ปีที่เข้าฉาย
Movie's Name in Vietnamese	Movie's Name in English	Year of Release
Con ma nhà họ Vương	Never trust a stranger	2015
Song lang	Song lang	2018

ภาพยนตร์นำเสนอความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับศีลธรรมที่ตัวละครเข้าไปละเมิดและถูกกฎหมายหรือกรอบทางกฎหมายเข้าควบคุมผลของการกระทำที่ตัวละครได้ละเมิด หากพิจารณาชุดโครงสร้างความสัมพันธ์คู่ตรงข้ามพบว่าภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง นำเสนอให้ตัวละครชายรักชายเป็นบุคคลที่ละเมิดศีลธรรม ขาดศีลธรรมในการดำเนินชีวิต นำไปสู่การเป็นบุคคลอันตราย

4. ฉากและสถานที่สำคัญ

การวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลฉากและสถานที่สำคัญในภาพยนตร์ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างเพศเดียวกัน ได้แก่ การจูบ การกอด การชม การสัมผัสร่างกาย และการส่งสายตาวางมียัยสำคัญ รวมถึงการแสดงออกเรื่องเพศของตัวละครชายรักชายที่ตัวละครแสดงออกในชีวิตประจำวัน ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ โดยแบ่งออกเป็น ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ส่วนตัว พื้นที่กึ่งสาธารณะ พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่เฉพาะกลุ่ม จากการศึกษาฉากและสถานที่สำคัญในภาพยนตร์ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันภายในภาพยนตร์ จำนวน 19 เรื่อง สรุปลักษณะการแสดงออกโดยรวมและการสื่อความหมายของภาพยนตร์ ได้ดังต่อไปนี้

4.1 พื้นที่ส่วนตัว หมายถึง พื้นที่ส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นไม่สามารถเข้ามาได้ ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ส่วนตัวในฐานะพื้นที่แสดงออกถึงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ทางเพศ และกิจกรรมการมีเพศสัมพันธ์ สื่อความหมายให้เห็นว่าเป็นพื้นที่ที่กลุ่มชายรักชายสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางเพศได้อย่างเต็มที่ ปราศจากการอำนาจอจ้องมองจากคนในสังคม เช่น การกอด จูบ ดังนั้นการแสดงออกจึงเป็นไปได้อย่างเสรีในพื้นที่มืดชิดอย่างพื้นที่ส่วนตัวเท่านั้น เนื่องจากการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศนั้นสังคมมองว่าเป็นเรื่องต้องห้ามจึงไม่สมควรแสดงออกในพื้นที่สาธารณะ

4.2 พื้นที่กึ่งสาธารณะ หมายถึง พื้นที่ที่สมาชิกของพื้นที่นั้น ๆ สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่กึ่งสาธารณะในการแสดงออกถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางเพศที่การแสดงออกไม่เข้มข้นและรุนแรงเท่ากับพื้นที่ส่วนตัว ลักษณะการแสดงออกส่วนใหญ่มีความกลมกลืนกับบุคคลทั่วไปและไม่แสดงออกอย่างชัดเจน สื่อความหมายให้เห็นว่าพื้นที่กึ่งสาธารณะยังคงเป็นสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกของกลุ่มชายรักชาย เนื่องจากการจ้องมองและแทรกแซงจากสังคม ทำให้การแสดงออกมักไม่เป็นไปอย่างโจ่งแจ้ง เช่น การกอด หรือหยอกล้อ แต่จะมีการแสดงออกในลักษณะที่ต้องกลมกลืนกับคนทั่วไป หรือทำในลักษณะที่ปกปิด เช่น การแอบจับมือ เป็นต้น

4.3 พื้นที่สาธารณะ หมายถึง พื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เข้าไปใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาต ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่สาธารณะในการแสดงออกถึงพฤติกรรม และความสัมพันธ์ทางเพศที่กลมกลืนไปกับเพศชายและหญิงทั่วไป หรือไม่

ปรากฏการแสดงออกถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางเพศ สื่อความหมายให้เห็นว่า ในพื้นที่ที่มีการจ้องมองจากสังคมมาก พฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชายมักไม่แสดงออก เพราะต้องการหลีกเลี่ยงความสนใจและการลงโทษจากสังคม ตัวละครจึงพยายามทำตัวให้ปกติและไม่เป็นจุดสนใจ

4.4 พื้นที่เฉพาะกลุ่ม หมายถึงพื้นที่ที่กลุ่มชายรักชายสร้างพื้นที่ขึ้นมาใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงการจ้องมองจากสังคมภายนอก หรือสร้างพื้นที่ภายในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของตัวเอง เช่น บาร์เกย์ เป็นต้น ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เฉพาะกลุ่มในการแสดงออกถึงรสนิยม พฤติกรรมและ ความสัมพันธ์ทางเพศ รวมถึงสามารถเปิดเผยตัวตนได้อย่างอิสระเสรี ซึ่งเป็นการสื่อความหมายให้เห็นว่าพื้นที่เฉพาะกลุ่มสำหรับคนรักเพศเดียวกันถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ตัวละครปลอดภัยจากอคติและการกดทับในสังคม ซึ่งช่วยให้สามารถแสดงออกถึงตัวตนทางเพศได้อย่างเสรี พื้นที่เหล่านี้เป็นที่ที่ช่วยให้คนรักเพศเดียวกันรู้สึกเป็นอิสระและปลอดภัยจากการถูกจ้องมองและกดดันจากสังคมภายนอก

5. ลักษณะของตัวละคร

ลักษณะของตัวละคร ได้ศึกษาเพศสภาพของตัวละครชายรักชายทั้ง 43 ตัวละคร จากภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามทั้งหมด 19 เรื่อง พบว่ามีการนำเสนอออกมาในลักษณะหลายรูปแบบ สรุปออกมาได้ดังต่อไปนี้

5.1 บุคคลหมกมุ่นทางเพศ ตัวละครชายรักชายที่เป็นบุคคลหมกมุ่นทางเพศจะมีความต้องการทางเพศอยู่ตลอดเวลา บางครั้งไม่สามารถแยกเรื่องเพศออกจากวิถีการดำเนินชีวิต มีการลวนลาม แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มักจะคิดแต่เรื่องเพศเป็นหลัก ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่ามี 9 เรื่อง โดยแบ่งออกเป็นตัวละคร 15 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [โหย (Hôi) Đố Mai Tính [โต้ เล (Đố Lê) หญือ อี้ (Nhur ý) Xóm trọ 3D] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 1 “Đố mai tính” The Movie
(Source: Quang Cao Giao Bao, 2022)

Figure 2 “Xóm trọ 3D” The Movie
(Source: Golden Giai Tri, 2024)

5.2 บุคคลชายขอบ ตัวละครชายรักชายที่เป็นบุคคลชายขอบมักเป็นตัวละครที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมในหลายด้าน เช่น สังคมภายนอก การทำงาน และครอบครัว มักถูกกดขี่และเลือกปฏิบัติ ไม่มีบทบาทสำคัญในสังคม และบางคนถูกครอบครัวไล่ออกจากบ้านเพราะความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ความเป็นชาย ทำให้ต้องดิ้นรนอยู่คนเดียว ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจจากการวิเคราะห์พบว่ามี 3 เรื่อง 8 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [ติก (Đức) หรือ เลเหลี้ยว (Lê Liếu) Lô tô] [เลิม (Lâm) หญืออี้ (Nhur ý) บ่าวบ่าว (Bảo Bảo) Xóm trọ 3D] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 3 “Lô tô” The Movie
(Source: Vieon, 2017)

Figure 4 “Xóm trọ 3D” The Movie
(Source: Golden Giai Tri, 2024)

5.3 บุคคลปกติ ตัวละครชายรักชายที่เป็นบุคคลปกติ จะมีลักษณะเหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะป็นลักษณะท่าทางการแสดงออก การแต่งกาย ทัศนคติ วิธีการดำเนินชีวิตที่ โดยภาพยนตร์มีการนำเสนอให้ความรักระหว่างชายและชายเป็นความรักที่ไม่แตกต่างอะไรจกความรักของชายหญิง สังคมให้การยอมรับและมองว่าเป็นเรื่องปกติ ไม่มีการแบ่งแยกโดยใช้รูปแบบความรักที่แตกต่างเป็นตัวตัดสิน ทำให้กลุ่มชายรักชายสามารถแสดงออกทางความรักได้อย่างอิสระเสรี ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า มี 10 เรื่อง 13 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [ดึก (Đức) แคงญี่ (Khánh) Sài Gòn anh yêu em] [วัน (Vân) เอียน (Ien) Thua mẹ con đi] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 5 “Thua mẹ con đi” The Movie
(Source: BLVietsub, 2019)

Figure 6 “Sài Gòn anh yêu em” The Movie
(Source: Live On, 2017)

5.4 บุคคลตลก ตัวละครชายรักชายที่มีลักษณะตลกมักถูกสร้างให้มีลักษณะที่มีความเป็นหญิงสูง โดยแสดงออกปฏิกิริยาแบบผู้หญิง เช่น การแต่งหน้า การแต่งตัว และเสียงที่กวีรต้อ ซึ่งทำให้สังคมมองว่าเป็นเรื่องตลกเนื่องจากขัดแย้งกับเพศสรีระของพวกเขา สังคมมีทัศนคติว่าชายต้องมีพฤติกรรมที่ตรงกับบทบาททางเพศที่กำหนด เช่น การแต่งตัวแบบชาย และมีท่าทางที่เข้มแข็ง ดังนั้น ตัวละครที่มีพฤติกรรมอ่อนแอและขัดแย้งกับความเป็นชายจึงถูกกลั่นแกล้งและทำร้าย เพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับผู้กระทำ จากการวิเคราะห์ พบว่ามี 6 เรื่อง 10 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [โต เล (Đồ Lê) ตู้ แม้น (Tủ Mến) เลิม (Lâm) หญื่อ อี้ (Nhu ý) บ่าว บ่าว (Bào Bào) Xóm trọ 3D] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 7 “Xóm trọ 3D” The Movie
(Source: Golden Giai Tri, 2024)

Figure 8 “Xóm trọ 3D” The Movie
(Source: Golden Giai Tri, 2024)

5.5 บุคคลอันตราย ตัวละครชายรักชายที่ถูกนำเสนอในฐานะบุคคลอันตรายมักมีนิสัยโหดเหี้ยมและใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม เนื่องจากสภาพแวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เอื้ออำนวย จนถูกบีบบังคับให้ต้องกระทำพฤติกรรมที่สร้างปัญหาเพื่อความอยู่รอด โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้พบว่า สังคมที่ตัวละครชายรักชายอาศัยอยู่นั้นรายล้อมไปด้วยรายล้อมไปด้วยความเสื่อมโทรมทางจริยธรรมทำให้ตัวละครซึมซับเอาพฤติกรรมก้าวร้าว ความรุนแรง จากการวิเคราะห์พบว่า มี 6 เรื่อง 8 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [ลาม (Lam) Hot boy nổi loạn 2] [จรุง (Trung) Lạc giói] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 9 “Hot boy nổi loạn 2” The Movie

(Source: Life Music, 2017)

Figure 10 “Lạc giới” The Movie

(Source: Dailymotion, 2014)

5.6 บุคคลป่วย มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ ตัวละครชายรักชายที่มีความผิดปกติทางร่างกาย และจิตใจ ลักษณะทางร่างกายและจิตใจที่อ่อนแอ มีอาการป่วยทางจิตอันเนื่องมาจากการสับสนในรสนิยมทางเพศของตัวเอง นอกจากนี้พบว่า ตัวละครชายรักชายมักถูกนำเสนอให้มีความผิดปกติทางจิตใจอันเนื่องมาจากปมในอดีตที่กระทบจิตใจตัวละครอย่างรุนแรงส่งผลถึงจิตใจของตัวละครทำให้ตัวละครเกิดอาการทางจิตใจไม่ปกติ ประสาทหลอน ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่ามี 4 เรื่อง 4 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [หาย (Hải) Cảm hứng hoàn hảo] [หาย (Hải) Lạc giới] [ฮว่าง (Hoàng) Cầu vòng không sắc] ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

Figure 11 “Phim cảm hứng hoàn hảo” The movie

(Source: Vnexpress, 2011)

Figure 12 “Cầu vòng không sắc” The movie

(Source: BLVietsub, 2015)

5.7 บุคคลมีความรู้ ตัวละครชายรักชายที่มีความรู้ มีความคิด และสติปัญญาดี มักนำเสนอให้เป็นผู้ที่มีความสำเร็จทางอาชีพที่มากกว่าบุคคลปกติทั่วไป เพื่อสร้างการยอมรับของคนทั้งในสังคมภายนอกและสังคมครอบครัว ซึ่งหมายถึงเพื่อให้กลุ่มชายรักชายได้รับการยอมรับ พวกเขาเหล่านี้จะต้องสร้างต้นทุนให้กับตัวเองที่มากกว่าบุคคลปกติทั่วไป หรือแสวงหาต้นทุนมากกว่าบุคคลทั่วไป เช่น ต้องเป็นบุคคลที่เรียนเก่ง มีอาชีพ และหน้าที่การงานที่ประสบความสำเร็จเพื่อแลกกับความเป็นตัวตนและบทบาททางเพศที่สังคมให้การยอมรับ พบว่ามี 3 เรื่อง 4 ตัวละคร ตัวอย่างเช่น [โทนี่ (Tony) Trai Nhảy] [นาม (Nam) Tao không xa mà] [วัน (Van) เอียน (Ian) Thua mẹ con đi] เป็นต้น

จากการศึกษาเพศสภาพของตัวละคร พบว่าการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครชายรักชายเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 แบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ระหว่างปี 2007-2015 ภาพยนตร์นำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครชายรักชายให้เป็นในทิศทางด้านลบเป็นส่วนใหญ่ เช่น การนำเสนอให้ตัวละครชายรักชายมีความหมกมุ่นทางเพศ เป็นตัวอันตรายที่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม รวมถึงนำเสนอให้ตัวละครชายรักชายมักเป็นบุคคลที่มีอาการป่วยมีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ โดยภาพยนตร์ยังคงปิดกั้นและเลือกที่จะนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักชายให้มีลักษณะไม่เหมือนกับบุคคลทั่วไป ทำให้สังคมตีความหมายและเข้าใจผิด รวมถึงมีการรับรู้ความเป็นจริงที่บิดเบือนไป ซึ่งสอดคล้องกับชุดความคิดของสังคมเวียดนามแบบเหมารวมที่มองกลุ่มชายรักชายในด้านลบก่อนปี 2002 ที่ถูกมองว่าเป็นภัยสังคม เชื่อมโยงกับการค้าประเวณี ยาเสพติด อาการป่วย

ช่วงที่ 2 ระหว่างในปี 2016-2020 ภาพยนตร์นำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครชายรักชายให้มีลักษณะที่ดีขึ้น จัดอยู่ในกลุ่มบุคคลปกติ บุคคลที่สนุกสนานและสามารถมอบความสุขความบันเทิง ไปจนถึงกลุ่มบุคคลมีความรู้ เพื่อสร้างภาพจำใหม่ ๆ ให้กับคนในสังคม ทั้งนี้ การที่ทิศทางการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นนั้นเป็นการพยายามต่อต้านชุดความคิดแบบเหมารวมของสังคมเวียดนามก่อนหน้านี้ที่นำเสนอภาพลักษณ์ด้านลบที่มีต่อกลุ่มชายรักชาย

มุมมองทางสังคมที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนาม

ผลการศึกษา มุมมองของสังคมที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนาม จาก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ความขัดแย้ง ฉากที่นำเสนอพื้นที่การแสดงออกของตัวละครชายรักชาย ตัวละคร พบว่า ภาพยนตร์ชายรักชายในเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 พบว่า ส่วนใหญ่ถูกสร้างภายใต้อิทธิพลของการจำแนกคู่ตรงข้าม (binary opposition) ซึ่งสถาบันสังคมมีบทบาทในการผลิตความรู้และกำกับสมาชิกในสังคมให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อจัดระบบสังคมให้เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม โดยภาพยนตร์ชายรักชายถูกสร้างขึ้นจากมุมมองทางสังคม 4 มุมมอง ได้แก่ การให้คุณค่ากับรักต่างเพศ การให้คุณค่าความเป็นชาย อคติที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน และอิทธิพลของขงจื้อต่อการจัดระบบศีลธรรมทางเพศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การให้คุณค่ากับรักต่างเพศ

สังคมในภาพยนตร์นำเสนอให้เห็นถึงบทบาททางสังคมแบบรักต่างเพศ ได้แก่ ความรักที่เกิดขึ้นระหว่างชายและหญิงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงมีอำนาจในการกำหนดบทบาทหรือค่านิยมต่าง ๆ เพื่อจัดระเบียบในสังคมให้เป็นไปตามแนวคิดรักต่างเพศ ดังนั้น การเป็นชายรักชายจึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมจึงต้องควบคุมด้วยการใช้อำนาจผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น สังคมครอบครัว สังคมการทำงาน สังคมภายนอก หรือสังคมที่ตัวละครไปเกี่ยวข้องด้วย ที่อำนาจของสถาบันต่าง ๆ ยังคงเข้าไปแทรกแซง เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเป็นชายรักชายขัดแย้งกับวาทกรรมกระแสหลักของสังคม รวมถึงเป็นการรื้อวางไว้ซึ่งอุดมการณ์และความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่สังคมมองว่าปกติ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ ซึ่งภาพยนตร์ส่วนใหญ่ล้วนแต่นำเสนอให้เห็นถึงคู่ตรงข้าม (binary opposition) ที่มีการให้คุณค่ากับสิ่งหนึ่งเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์หลายเรื่องนำเสนอให้เห็นถึงคู่ตรงข้ามอย่างชัดเจน โดยเป็นการให้คุณค่ากับสิ่งหนึ่งเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่ง เช่น การให้คุณค่ากับรักต่างเพศมากกว่าการรักเพศเดียวกัน การรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกติ-การรักต่างเพศเป็นเรื่องปกติ การรักเพศเดียวกันคือความทุกข์ทรมาน-การรักต่างเพศคือความสุข รักต่างเพศประสบความสำเร็จในชีวิต-รักเพศเดียวกันไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต รักต่างเพศได้รับยอมรับในสังคม-รักเพศเดียวกันถูกผลักให้เป็นบุคคลชายขอบ การเป็นรักต่างเพศสามารถเชื่อมั่นในความรัก-การเป็นรักเพศเดียวกันมีความรักที่หลอกลวงไม่มั่นคง เป็นต้น ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นหากพิจารณาความหมายแบบคู่ตรงข้ามทำให้เห็นชัดเจนขึ้นถึงการสนับสนุนแนวคิดแบบรักต่างเพศ หรืออาจกล่าวได้ว่าแนวคิดรักต่างเพศที่มีอยู่ในสังคมมีอำนาจในการควบคุมรักเพศเดียวกันซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของสมาชิกในสังคม ผ่านการใช้รูปแบบวาทกรรมการจัดจำแนก (discourse of differentiation)

2. การให้คุณค่าความเป็นชาย

การแสดงออกถึงความเป็นชายในสังคมส่วนใหญ่คาดหวังให้ผู้ชายต้องแสดงบุคลิกภาพ กิริยาท่าทาง รวมไปถึงการแต่งกายแบบที่สังคมกำหนด เช่น การเป็นชายต้องมีบุคลิกที่ห้าวห้าว มีกิริยาที่ดูห้าวหาญ มีท่าทางการพูดที่เสียงเข้ม ดังโผผาง

จากการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์หลายเรื่องตัวละครชายรักชายแสดงความเป็นชายไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง เช่น การแต่งตัวครึ่ง ๆ กลาง ๆ ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย มีกิริยาตุ้งติ้ง มีจริตจะกร้าน ดัดเสียง วิตว้าย ทำให้สังคมไม่ให้การยอมรับ แต่กลับมองว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องที่ตลก สร้างความสนุกต่อผู้ที่อยู่ใกล้ บางครั้งทำให้ง่ายต่อการถูกกลั่นแกล้งหรือโดนกระทำเพื่อทำให้เกิดความตลกและสร้างเสียงหัวเราะได้ ทั้งนี้ การที่ตัวละครมีพฤติกรรมและรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากที่สังคมกำหนดนับว่าเป็นการละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคม สังคมจึงมองว่าเป็นการทำทายนอำนาจอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้สังคมจึงใช้อำนาจในการจัดระเบียบผ่านการกระทำต่าง ๆ เช่น การขบไล่ การไม่ยอมรับในตัวตน การผลักให้เป็นบุคคลชายขอบ เพื่อควบคุมไม่ให้ละเมิดบรรทัดฐานหลักของสังคม

3. อคติที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน

กลุ่มรักเพศเดียวกันไม่ได้รับโอกาสและการยอมรับในสังคมอันเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศให้ไม่ได้รับโอกาสจากคนในสังคม อันเป็นผลมาจากทัศนคติที่สังคมภายนอกมีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันในลักษณะของการเหมารวม (stereotype) ว่า กลุ่มรักเพศเดียวกันมักเป็นบุคคลน่ารังเกียจ เป็นบุคคลอันตราย เป็นภัยทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์หลายเรื่องยังคงนำเสนอให้ตัวละครเชื่อมโยงกับภาพจำของกลุ่มชายรักชายในช่วงก่อนปี 2002 ที่สื่อสังคมมองว่ากลุ่มดังกล่าวเป็นภัยของสังคม "Social Evil" เป็นบุคคลอันตราย (Blanc, 1999 : 55-56) มีความเชื่อมโยงกับการค้าประเวณี ยาเสพติด เป็นบุคคลที่ไม่ควรเข้าไปข้องเกี่ยว รวมถึงแนวคิดที่กล่าวว่า การรักเพศเดียวกันถูกมองว่าเป็นภัยที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและทำลายอัตลักษณ์อันดีงามของประเทศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดตะวันตกที่ท้าทายค่านิยมดั้งเดิมและเป็นบ่อนทำลายคุณค่าประเพณีอันดีงามของเวียดนาม (Nguyen, 2021 : 63)

ดังนั้น มุมมองของสังคมภายนอกที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันอดีตยังคงถ่ายทอดชุดความจริงสู่ภาพยนตร์ ซึ่งชุดความจริงดังกล่าวนี้เกิดจากผู้มีอำนาจในสังคมกระแสหลักมีอิทธิพลต่อการนิยามความจริงในสังคม (truth production) ที่ว่ากลุ่มรักเพศเดียวกันเป็นบุคคลอันตราย เป็นกลุ่มบุคคลที่น่ารังเกียจไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

4. อิทธิพลของขงจื้อต่อการจัดระบบศีลธรรมทางเพศ

สังคมเวียดนามให้ความสำคัญกับครอบครัวมาเป็นลำดับแรก รวมถึงกำหนดบทบาททางเพศระหว่างชายหญิงอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดขงจื้อ (Khuat, 1998 : 57) บทบาทหน้าที่ของลูกชายถือว่ามีสำคัญต่อการสืบสกุลของครอบครัว รวมถึงเชื่อมโยงกับศีลธรรมและความกตัญญู ดังนั้นแนวคิดขงจื้อจึงถือเป็นตัวแบ่งศีลธรรมในการจัดระเบียบทางเพศในสังคมเวียดนาม (Horton, 2014 : 965)

จากการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์หลายเรื่องยังคงนำเสนอประเด็นของการเป็นชายรักชายที่ขัดแย้งต่ออิทธิพลจากแนวคิดขงจื้อ เนื่องมาจากตัวละครชายรักชายไม่สามารถปฏิบัติตามความคาดหวังของครอบครัวได้ เช่น การแต่งงาน การมีลูก การรับช่วงกิจการของครอบครัว เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การรักเพศเดียวกันในสังคมเวียดนามถูกนำมาเชื่อมโยงกับประเด็นของความกตัญญูและศีลธรรม ส่งผลให้การเป็นชายรักชายจึงถูกมองว่าขัดแย้งกับศีลธรรมเนื่องจากไม่สามารถปฏิบัติตามความคาดหวังที่ครอบครัววางไว้ได้ อีกทั้งหากพิจารณาภายใต้กรอบของขงจื้อต่อการจัดระเบียบในสังคมจะพบว่า การรักเพศเดียวกันถูกมองว่าเป็นการขัดขวางจุดประสงค์หลักของครอบครัว ในขณะที่พฤติกรรมที่สนับสนุนความรักต่างเพศ เช่น การสมรสและการให้กำเนิดบุตร จึงถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ดี (Khuat, 2009: 127-128) อีกทั้งการรักเพศเดียวกันในเวียดนามถูกมองว่าเป็นการต่อต้านกับ "ประเพณีอันดีงาม" (Tuân Phong Mỹ Tục Việt Nam) ซึ่งยังคงเชื่อมโยงกับคุณธรรมและศีลธรรมตามแนวคิดขงจื้อ เนื่องจากการบูชาบรรพบุรุษตามประเพณีเวียดนาม ต้องมาจากบิดาและการมีลูกหลานที่สามารถสืบสกุล ด้วยเหตุนี้การเป็นชายรักชายจึงถือเป็นการขัดขวางการปฏิบัติตามประเพณีเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา (Conclusion and Discussion)

จากการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์ชายรักชายในเวียดนามระหว่างปี 2007-2020 ส่วนใหญ่ถูกสร้างภายใต้อิทธิพลของการจำแนกคู่ตรงข้าม (binary opposition) ซึ่งสถาบันทางสังคมมีบทบาทในการผลิตความรู้และกำกับสมาชิกให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อจัดระบบให้เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม โดยมุมมองทางสังคมที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพยนตร์ถูกสร้างขึ้นจาก 4 มุมมอง ได้แก่ 1) การให้คุณค่ากับรักต่างเพศ 2) การให้คุณค่าความเป็นชาย 3) อนาคตที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน 4) อิทธิพลของขงจื้อต่อการจัดระบบศีลธรรมทางเพศ

ทั้งนี้ อิทธิพลของการจำแนกคู่ตรงข้ามที่ปรากฏในภาพยนตร์ชายรักชายสอดคล้องกับแนวคิด Rubin (1998 : 152) ที่ชี้ให้เห็นถึงระบบคุณค่าทางสังคมต่อการจัดระเบียบคู่ตรงข้ามระหว่างชายกับหญิง ความดีกับความชั่ว ปกติกับผิดปกติ คู่ตรงข้ามนี้ส่งผลให้พฤติกรรมมนุษย์มีความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียม สังคมจึงผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ดังที่ (The charmed circle) ได้กล่าวว่า เพศที่อยู่ในบรรทัดฐานของสังคม หรือเพศที่ถูกยกย่องว่าดีงามหรือถูกเชิดชูนั้น ต้องเป็นไปเพื่อการสืบทายาท ดังนั้น รูปแบบความรักแบบรักต่างเพศ (heterosexual) จึงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งปกติ เนื่องจากจุดสูงสุดของความสัมพันธ์ดังกล่าวคือเพื่อการผลิตลูกหลาน ซึ่งแตกต่างจากรักเพศเดียวกันที่อยู่รอบนอกวงล้อมของ The charmed circle หรือ outer limits ว่าเป็นคู่ตรงข้ามที่อยู่นอกกรอบและเป็นสิ่งที่สังคมปฏิเสธ เช่น การเป็นรักเพศเดียวกัน จึงจะถูกมองว่าไม่ดี ดังนั้น

ภาพยนตร์จึงมักให้คุณค่ากับรักต่างเพศและสร้างภาพลักษณ์ของชายรักชายให้อยู่ภายนอกวงล้อมของความปกติ ซึ่งสะท้อนการผลิตซ้ำความเชื่อและการควบคุมสังคมผ่านสถาบันต่าง ๆ โดยกลุ่มรักต่างเพศมีอำนาจในการกำหนดกรอบและกฎเกณฑ์ทางสังคมโดยใช้อำนาจเพื่อการกดทับ ทำให้ความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศถูกสร้างขึ้นให้เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปกติ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันจึงเป็นเรื่องผิดปกติ

ด้านการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครชายรักชายพบว่า ในช่วงปี 2007-2015 ภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองเชิงลบเชื่อมโยงกับภัยทางสังคม (Tệ nạn xã hội) สอดรับกับชุดความคิดของสังคมเวียดนามแบบเหมารวม (stereotype age) ภายหลังมุมมองเกี่ยวกับกลุ่มรักเพศเดียวกันเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งปี 2012 ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในแง่ของการทบทวนกฎหมายการแต่งงานของกลุ่มรักเพศเดียวกัน ซึ่งเป็นหมุดหมายของการส่งเสริมสิทธิ ความเท่าเทียม และภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในเวลาต่อมา (Nguyen, 2021 : 71) ส่งผลให้ตัวตนของกลุ่มชายรักชายในช่วงปีหลังปี 2012 ที่ถูกสร้างขึ้นในภาพยนตร์เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน จากอดีตตัวละครชายรักชายเชื่อมโยงกับภัยทางสังคม เป็นบุคคลตลก เป็นสิ่งผิดธรรมชาติ ก็มีแนวโน้มในการสร้างให้ตัวละครให้มีความปกติมากขึ้น ประกอบอาชีพที่หลากหลาย รวมถึงค่อย ๆ นำเสนอให้เห็นถึงความรักระหว่างชายรักชายที่เป็นไปได้ มีอยู่จริงในสังคม ซึ่งพบมากในช่วงหลังปี 2016-2020 ทั้งนี้ อิทธิพลจากโลกความเป็นจริงมีส่วนกำหนดวิธีการประกอบสร้างตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์ส่งผลให้ภาพยนตร์ถูกสร้างขึ้นให้มีความหลากหลาย ทำให้เกิดภาพจำใหม่ในสังคม (new awareness) เพื่อพยายามต่อต้านอิทธิพลการจำแนกคู่ตรงข้ามที่สถาบันทางสังคมใช้เพื่อกำกับสมาชิกให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และเพื่อจัดระบบสังคมแบบแต่ก่อน สังเกตได้ชัดเจนจากภาพยนตร์เรื่อง *Sài Gòn anh em* ปี 2016 *Thưa mẹ con đi* ปี 2019 *ngôi nhà buồn buồn* ปี 2019 ที่การนำเสนอของภาพยนตร์พยายามต่อต้านความเชื่อเดิมที่ว่าความรักระหว่างชายกับชายเป็นความรักที่เป็นไปไม่ได้ และอนุญาตให้ตัวละครชายรักชายสามารถมีความรักได้อย่างปกติ

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงตัวละครชายรักชายในโลกภาพยนตร์สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงในสังคม โดยก่อนปี 2012 การกำหนดภาพลักษณ์ของตัวละครชายรักชายสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลจากวาทกรรมการจัดจำแนกประเภท (discourse of differentiation) เช่น ความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม ที่รักต่างเพศถูกมองว่าเป็นปกติและยอมรับได้ ขณะที่รักเพศเดียวกันถูกมองว่าเบี่ยงเบนและไม่ปกติ ทั้งนี้ เมื่อสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงวาทกรรมการสลายเส้นแบ่งหรือลบความแตกต่างเริ่มมีอิทธิพล ทำให้ภาพของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์เริ่มมีความเป็นปกติมากขึ้นและไม่แตกต่างจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มชัดเจนมากขึ้นในช่วงปี 2016 เป็นต้นไป สะท้อนผ่าน โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ที่ปรากฏชุดความคิดที่พยายามต่อสู้กับชุดความคิดกระแสหลัก เช่น ความรักของชายรักชายเป็นความรักที่ปกติไม่แตกต่างอะไรกับความรักระหว่างชายหญิง การเป็นชายรักชายสามารถมีความรักที่ยืนยาวได้ รวมถึงนำเสนอผ่านภาพลักษณ์ของตัวละครที่ดี เช่น บุคคลปกติ บุคคลมีความรู้เพื่อต่อต้านภาพจำในอดีต

พัฒนาการการนำเสนอภาพของตัวละครชายรักชายของเวียดนาม พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดการนำเสนอตัวตนของชนกลุ่มน้อยในสังคม (stages of representations of ethnic) ของ Clark (1966 : 20) และแนวคิดภาพแทนของ Berry (1980 : 238) ได้แก่

1) ขั้นไม่มีตัวตน (non-recognition) กล่าวคือ ก่อนปี 2007 ที่ตัวละครชายรักชายอยู่ในฐานะของตัวละครรอง

2) ขั้นเยาะเย้ย (ridicule) ภายหลังการปรากฏภาพยนตร์ชายรักชายที่เป็นตัวละครหลักเรื่องแรกปี 2007 ตัวละครในช่วงนี้มักนำเสนอในฐานะตัวละครตลก เชื่อมโยงกับภัยทางสังคม รวมถึงมักถูกตีตราและแสดงให้เห็นถึงการเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานที่ปกติ นำมาสู่การถูกเหมารวม สะท้อนให้เห็นถึงการมองกลุ่มรักเพศเดียวกันในลักษณะของการเหมารวม เช่น การแสดงออกในรูปแบบที่ตายตัวและไม่หลากหลาย เรียกอีกอย่างว่า ขั้นยุคแห่งการเหมารวม (stereotypic age) รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการเหมารวมของ Dyer (1978 : 15-16) ที่ภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามสะท้อนอุดมการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศตามที่สังคมมองการรักเพศเดียวกันจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดขอบเขตของความปกติ และแสดงถึงความกลัวหรือความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเสื่อมโทรมทางเพศ โดยภาพตัวละครชายรักชายมักถูกนำเสนอให้ดูผิดปกติ หรือเป็นเรื่องตลกขบขัน เพื่อเน้นย้ำถึงความเหนือกว่าของเพศตรงข้าม

3) ชั้นตระหนักรู้ใหม่ (new awareness) ภายหลังจากตัวละครชายรักชายได้รับการพัฒนาจากการเป็นตัวละครที่เบี่ยงเบนไร้สาระ และถูกตีตรา ไปสู่การเป็นตัวละครที่ต่อต้านกับบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อเกิดการรับรู้และเปลี่ยนแปลงความเข้าใจใหม่ที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน ในช่วงเวลานี้ตัวละครจึงเริ่มมีบทบาทที่หลากหลาย จนนำไปสู่การนำเสนอภาพลักษณ์ของชายรักชายที่มีความสมจริงและหลากหลายมากขึ้น

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ Nguyen (2021) ที่กล่าวว่า การนำเสนอภาพของกลุ่ม LGBT เวียดนามผ่านสื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากการไม่เห็นไปสู่การมองเห็นในสื่อกระแสหลักมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวทางสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์จากโลกภายนอกที่สนับสนุนความเท่าเทียมกันทางเพศ

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ปรากฏการณ์ภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามที่เกิดขึ้นมีพัฒนาการจากกลุ่มที่มองไม่เห็นมาสู่การมองเห็นในสื่อมากขึ้น รวมถึงมุมมองทางสังคมที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างเกย์ในภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนาม ตั้งแต่ปี 2007-2020 เป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจในมิติต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรมในภาพยนตร์ที่เกิดขึ้น ในการศึกษาครั้งถัดไปสามารถขยายขอบเขตไปยังซีรีส์ชายรักชาย หรือภาพยนตร์ชายรักชายนอกกระแสของเวียดนามว่ามีการนำเสนออย่างไร และสอดคล้องหรือแตกต่างกับสื่อประเภทอื่นหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ชายรักชายของเวียดนามระหว่างปี 2007-2020” ตามหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์จากหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 ท่าน ได้แก่ รศ.พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และ ผศ.ดร.นพดล อินทร์จันทร์ ที่ให้การช่วยเหลือผู้วิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

รายการเอกสารอ้างอิง (References)

- Battles, K., & Hilton-Morrow, W. (2002). Gay Characters in Conventional Spaces: Will and Grace and the Situation Comedy Genre. *Critical Studies in Media Communication*, 19(1), 87-105.
- Berry, G. L. (1980). Television and Afro-Americans: Past Legacy and Present Portrayals. In S. B. Withey, & A. P. Ronald (Eds.), *Television and Social Behavior: Beyond Violence and Children*, (pp. 231-247). London: Routledge.
- BLVietsub. (2015). *Cau Vong khong sac*. [Rainbow Without Colors The Movie]. Retrieved 1 July 2023, from <https://www.blvietsub.pro/2024/06/cau-vong-khong-sac-rainbow-without-colors-2015.html> (In Vietnamese)
- BLVietsub. (2019). *Thua me con di*. [Goodbye Mother The Movie]. Retrieved 12 July 2023, from <https://www.blvietsub.pro/2024/06/thua-me-con-di-goodbye-mother-2019.html> (In Vietnamese)
- Blanc, M. E. (1999). Social Diseases Tried by Modernity? Ethnohistorical Survey on Epidemic Management in Vietnam. *Mekong Malaria Forum*, 4, 55-73.
- Chaiyarat, C. (2005). *Discourses of Development: Power, Knowledge, Truth, Identity, and the Other*. Bangkok: Wiphasa Publishing. (In Thai)
- Clark, C. (1969). Television and Social Controls: Some Observations of the Portrayal of Ethnic Minorities. *Television Quarterly*, 8(2), 18-22.
- Dyer, R. (1978). Gays in Film. *Jump Cut*, 18, 15-16.
- Dyer, R. (1993). *The Matter of Images: Essays on Representations*. London: Routledge.
- Dailymotion. (2007). *Trai Nhay*. [Dancing Boy]. Retrieved 6 July 2023, from <https://www.dailymotion.com/video/x4avofw> (In Vietnamese)

- Faludi, L. (2016). *The Vietnamese LGBT Movement and the Media: Framing and Re-Framing Homosexuality in Vietnamese Public and Media Discourses*. Master Thesis, M.A. in Arts, University Hamburg, Germany.
- Golden Giai Tri. (2024, April 15). *Xom Tro 3D*. [Xom tro 3D]. Retrieved 11 July 2023, from <https://www.youtube.com/watch?v=laIEckBvGFQ&t=3328s> (In Vietnamese)
- Hilton-Morrow, W., & Battles, K. (2015). *Sexual Identities and the Media : An Introduction*. New York: Routledge.
- Horton, P. (2014). "I Thought I Was the Only One": The Misrecognition of LGBT Youth in Contemporary Vietnam. *Culture, Health & Sexuality*, 16(8), 960–973.
- ISEE. (2019). *Bao cao nghien cuu: Anh huong cua hinh anh nguoi LGBT tren bao/trang tin dien tu va mang xa hoi Facebook den tu ap luc thay doi ban than cua nguoi tre LGBTQ*. [Research Report: The Influence of Images of LGBTQ People in Newspapers, News Websites, and Social Networks (Facebook) on the Pressure to Change Among LGBTQ Youth]. Retrieved 6 July 2023, from <https://www.isee.org.vn/thu-vien/c8zk30ydi7y5ngxc99maqtpg3817r6-4m3wm> (In Vietnamese)
- Kanjana, K., & Somsuk, N. (2008). *The Stream of Political Economy Theory Thinkers and Communication Studies*. Bangkok: Phaepim Limited Partnership. (In Thai)
- Khuat, T. H. (1998). *Study on Sexuality in Viet Nam: The Known and Unknown Issues*. Hanoi: The South and East Asia Regional Working Paper Series.
- Khuat, T. H. (2009). *Sexuality in contemporary Vietnam: Easy to joke about but hard to talk about*. Ha Noi: Knowledge Pub. House.
- Life Music. (2017, July 31). *Phim chieu Rap – Hot Boy Noi Loan 2*. [Watch movie - Lost in Paradise 2]. Retrieved 16 July 2023, from https://www.youtube.com/watch?v=hxDC9tdx_0M (In Vietnamese)
- Live On. (2017, July 5). *Sai Gon anh yeu em full HD*. [Love of Saigon full HD]. Retrieved 12 July 2023, from <https://www.youtube.com/watch?v=zgiiyfxYil4> (In Vietnamese)
- Murtagh, B. (2013). *Genders and Sexualities in Indonesian Cinema: Constructing Gay, lesbi and waria identities on screen*. London: Routledge.
- Naksing, P. (2012). *Construction of Gay Identities in Thai Films*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Integrated Science (Thai), Thammasat University, Thailand. (In Thai)
- Nguyen, T. H. L. (2021). *Mediascapes and National Imaginaries: LGBT Characters in the Media in Vietnam*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Humanities and Social Inquiry, University of Wollongong, Australia.
- Pham, Q. P. (2014). *Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender People in Vietnam: A Review of Research*. Hanoi: Social Sciences Publishing House. (In Vietnamese)
- Quang Cao Giao Bao. (2022, February 20). *De mai tinh full HD*. [Fool of love Full HD]. Retrieved 15 July 2023, from <https://www.youtube.com/watch?v=HVva833itEKY&t=14s> (In Vietnamese)
- Rubin. (1998). Chapter 9: Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality. In R. Parker, & P. Aggleton (Eds.), *Culture, society and sexuality: a reader*. (pp.143-178). London: Routledge.
- Sutheepattarakool, K. (2020). *Construction of Gay Characters in Thai Boy Love Series*. Master Thesis, M.A. of Arts (Thai), National Institute of Development Administration, Thailand. (In Thai)
- UNDP & USAID (2014). *Being LGBT in Asia: Viet Nam Country Report*. Bangkok.
- Vu, H. V. (2019). The View of Confucianism About the Importance of Men, Disregard for Women and Its Influence on Vietnam. *International Journal of Advance Research, Ideas and Innovation in Technology*, 5(3), 1912-1917.
- Vnexpress. (2011). *Phim cam hung hoan hao*. [Phim cam hung hoan hao The movie]. Retrieved 16 July 2023, from <https://vnexpress.net/phim-cam-hung-hoan-hao-nhin-meo-mo-ve-nguoi-dong-tinh-1915794.html> (In Vietnamese)
- Vieon. (2017). *Lo To*. [Lo to The movie]. Retrieved 16 July 2023, from https://vieon.vn/lo-to.html?srsIid=AfmBOog7z4bN4G9UznzUqQIOAzMmU2CbEFs_QDwc9cq_4bMaelHnx- (In Vietnamese)